

ŚWIĘTOKRZYSKI PROGRAM EDUKACJI PATRIOTYCZNEJ „MŁODZIEŻ PAMIĘTA”

Jednym z podstawowych celów współczesnej edukacji jest wychowanie dzieci i młodzieży w duchu patriotyzmu. Niepodległość i wolność to wartości, z których należy rozsądnie korzystać. Stąd potrzeba kształcenia i wychowania młodych ludzi w duchu znajomości polskiej historii, tradycji, umiejętnego oceniania przeszłości i poszanowania symboli narodowych.

Odniesień historycznych związanych z dążeniami narodowo-wyzwoleńczymi w naszym regionie można znaleźć na przestrzeni wieków bardzo wiele. Nie będzie przesadnym stwierdzenie, że gros działań partyzanckich, powstańczych czy bitewnych z okresu XIX i pierwszej połowy XX wieku miało miejsce m.in. na obszarze obecnego województwa świętokrzyskiego. Warto pamiętać o bitwach z okresu Powstania Styczniowego, m.in.: pod Słupczą, Małogoszczem, Staszowem, Chrobrzem, Grochowiskami, Brodami, Jurkowicami, Opatowem oraz działaniach wojennych z czasów I wojny światowej. W tym czasie przez teren Świętokrzyskiego przebiegał front, walki toczyły się m.in. na Wzgórzach Krasocińskich, w okolicach Małogoszcza, Łopuszna oraz nad rzeką Opatówką. Wiele wybitnych osób, działających na rzecz wyzwolenia Polski spod obcego panowania (należy tu wspomnieć o ks. Piotrze Ściegiennym, gen. Marianie Langiewicz), wywodziło się z naszej ziemi lub związało się z nią, realizując swoje życiowe aspiracje. Potrzeba upamiętnienia tych najważniejszych miejsc, wydarzeń, wybitnych ludzi, przekazania wiedzy o nich kolejnym pokoleniom, stała się pretekstem do stworzenia **Świętokrzyskiego Programu Edukacji Patriotycznej „Młodzież Pamięta”**.

Mając na uwadze powyższe zamierzenia, od 2013 r. na terenie województwa świętokrzyskiego będzie realizowany *Świętokrzyski Program Edukacji Patriotycznej „Młodzież Pamięta”*. Nazwa Programu oraz jego główne założenia zostały zaczerpnięte z podobnego rodzaju przedsięwzięcia zainicjowanego ponad 10 lat temu przez Samorząd Województwa Małopolskiego oraz Małopolskie Centrum Edukacji w Krakowie, jako odpowiedź na propozycję podjęcia współpracy w zakresie edukacji patriotycznej. Zaproponowane w ramach programów działania, zaplanowane celowo pod jednakowo brzmiącą nazwą, w wielu aspektach komplementarne, mogłyby stać się w dalszej perspektywie podstawą do realizacji dalszych, wspólnych inicjatyw, jak np. wytyczenia i oznakowania tzw. szlaków pamięci narodowej, opracowania i wydania śpiewników oraz innych wydawnictw edukacyjnych związanych tematycznie z wydarzeniami historycznymi. Niewątpliwie realizacja programów w obydwu województwach jednocześnie, pozwoliłaby nie tylko na wszechstronną współpracę mieszkańców, ale także na umocnienie więzi ponadregionalnej i kształtowanie silnego poczucia wspólnoty narodowej.

Jednak cel najważniejszy niniejszego programu to chęć skierowania uwagi - zwłaszcza młodych ludzi - na to, co miało największe znaczenie dla ich antenatów (przodków) oraz na to, jak ważna jest narodowa pamięć i patriotyczna tradycja, jak również pokazanie dorosłym, że nie jest to tylko ich wyłączną domeną. Młodzież umiejętnie pokierowana również potrafi pięknie wyrazić swoje przywiązanie i pamięć o historii Polski. Realizując *Świętokrzyski Program Edukacji Patriotycznej „Młodzież Pamięta”* poszerzamy platformę współpracy w zakresie edukacji patriotycznej, jak również stwarzamy młodym ludziom możliwość społecznego i obywatelskiego działania. Zacieśnienie współpracy z regionem małopolskim wyznaczać będzie nowe standardy w polityce oświatowej, co z pewnością przełoży się na nawiązywanie kontaktów pomiędzy placówkami oświatowymi, instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi i samą młodzieżą.

Zgodnie z ustawą o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 42, poz. 1590, z późn. zm.) do zadań samorządu województwa należy m.in. pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej mieszkańców województwa, jak również pielęgnowanie i rozwijanie tożsamości lokalnej. Podstawowym narzędziem do realizacji tego zadania są programy regionalne o tematyce patriotycznej, w tym m.in. *Świętokrzyski Program Edukacji Patriotycznej „Młodzież Pamięta”*. Podjęcie takich inicjatyw umożliwia również ustawa z dnia 7 lipca 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.).

Wspomnieć należy, że cele proponowanego programu nawiązują również do nowej podstawy programowej wprowadzonej do szkół w oparciu o rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977). Ważnym elementem włączonym do realizacji w szkołach w ramach podstawy programowej w bloku przedmiotów humanistycznych jest m.in. wzmocnienie kształcenia ogólnego oraz edukacji historycznej w polskim systemie oświaty, które ściśle wiążą się z wychowywaniem młodzieży w duchu patriotyzmu i poszanowaniu wartości związanych z takimi pojęciami jak: polskość, ojczyzna i tożsamość narodowa.

Założenia Programu wpisują się również w *Strategię Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego*, w której jeden z kierunków działań stanowi dążenie do umacniania tożsamości regionalnej mieszkańców, wspierania działań na rzecz społeczności lokalnej i wzrostu zaangażowania obywateli.

I. Cele Programu:

1. pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej mieszkańców województwa, a także pielęgnowanie i rozwijanie tożsamości lokalnej,
2. upowszechnianie wiedzy historycznej poprzez zwrócenie uwagi mieszkańców regionu świętokrzyskiego na szczególną rolę i znaczenie najważniejszych wydarzeń, których przebieg związany był nierozdzielnie z regionem świętokrzyskim (3 maja 1791 rok – uchwalenie Konstytucji 3 maja, 22 stycznia 1963 roku – wybuch Powstania Styczniowego, 11 listopada 1918 roku – odzyskanie niepodległości przez Polskę),
3. promowanie świadomej i aktywnej postawy obywatelskiej związanej z zaangażowaniem w obchody rocznic i świąt narodowych, edukację historyczną i patriotyczną społeczeństwa,
4. promowanie wśród młodych Polaków idei nowoczesnego patriotyzmu,
5. promowanie wśród dzieci i młodzieży przeszłości, tradycji i kultury polskiej,
6. kształtowanie wśród młodzieży poczucia świadomości regionalnej oraz kształtowanie poczucia jedności regionalnej i narodowej poprzez zaangażowanie społeczności lokalnych we wspólne działania o charakterze rocznicowym.

II. Adresaci Programu

1. uczniowie i nauczyciele szkół i placówek oświatowych z terenu województwa świętokrzyskiego,

2. jednostki samorządu terytorialnego,
3. instytucje kultury,
4. organizacje pozarządowe, zwłaszcza te prowadzące działalność w zakresie edukacji i kultury,
5. wszyscy zainteresowani, społeczność lokalna.

III. Termin realizacji Programu

Program od stycznia 2013 roku będzie realizowany cyklicznie. Szczegółowy harmonogram działań związanych z realizacją programu opracowywany będzie corocznie.

IV. Zasady realizacji Programu

1. Program finansowany będzie ze:
 - 1/. środków Województwa Świętokrzyskiego, które będą przeznaczone na zakup materiałów i okolicznościowych wydawnictw rocznicowych;
 - 2/. środków własnych realizatorów i partnerów Programu (przygotowanie i przeprowadzenie zadań w ramach działań statutowych).
2. Środki na realizację Programu będą corocznie zabezpieczone w budżecie Województwa Świętokrzyskiego.
3. Program realizowany jest przy współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego oraz Małopolskim Centrum Edukacji „MEC”.
4. Zadania związane z nadzorem nad realizacją programu, w tym zakup materiałów i okolicznościowych wydawnictw rocznicowych (flagi, chorągiewki, śpiewniki, okolicznościowe wydawnictwa, plakaty, naklejki, ulotki) wykonuje departament właściwy ds. edukacji i nauki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.
5. Materiały i okolicznościowe wydawnictwa rocznicowe zostaną przekazane do szkół i placówek oświatowych za pośrednictwem Kuratorium Oświaty w Kielcach (na podstawie zawartego porozumienia), w celu rozdysponowania ich wśród społeczności lokalnej.
6. Koordynatorem Programu będzie Wojewódzki Dom Kultury w Kielcach.
7. Koordynowanie Programu polega na:
 - 1/. inicjowaniu i wdrażaniu przedsięwzięć w zakresie działań patriotycznych,
 - 2/. integrowaniu działań patriotycznych organizacji pozarządowych i instytucji, funkcjonujących na terenie województwa świętokrzyskiego i województwa małopolskiego,
 - 3/. zbieraniu informacji nt. podejmowanych działań,
 - 4/. sporządzenie sprawozdania ze świętokrzyskich przedsięwzięć patriotycznych i obywatelskich.
8. Realizatorami i partnerami programu mogą być placówki oświatowe, instytucje oświaty i kultury, organizacje pozarządowe.
9. Organizacje pozarządowe uczestniczące w programie mają możliwość pozyskania środków finansowych na realizację zadań patriotycznych w ramach otwartego konkursu ofert z zakresu edukacji i kultury.

10. W ramach programu przewidziane są działania głównie związane z obchodami:
 - 1/. 150. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego (rok 2013),
 - 2/. uchwaleniem Konstytucji 3 Maja (w każdym roku realizacji programu),
 - 3/. 100-leciem odzyskania niepodległości przez Polskę (rok 2014).
11. Program ma charakter otwarty, może być sukcesywnie uzupełniany i wzbogacany przez jego uczestników o nowe zadania.
12. Program przewiduje różnorodne formy realizacji, tj.: warsztaty, konferencje, rajdy, wycieczki, konkursy, festiwale, widowiska historyczne, wystawy, publikacje, tworzenie szkolnych klubów myśli historycznej i obywatelskiej, itp.
13. Z realizacji świętokrzyskich przedsięwzięć patriotycznych i obywatelskich na koniec każdego roku budżetowego będzie sporządzane sprawozdanie, które do końca I kwartału następnego roku zostanie przedłożone do wiadomości Komisji Edukacji, Kultury i Sportu Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego.

V. Promocja Programu

1. Strony internetowe Urzędu Marszałkowskiego oraz partnerów programu - zamieszczenie informacji dotyczących realizacji *Świętokrzyskiego Programu Edukacji Patriotycznej „Młodzież Pamięta”*;
2. Informacja w mediach.

VI. Realizatorzy i partnerzy Programu:

1. Samorząd Województwa Świętokrzyskiego;
2. Świętokrzyski Kurator Oświaty;
3. Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach;
4. Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach;
5. Wojewódzki Dom Kultury im. J. Piłsudskiego w Kielcach;
6. Muzeum Narodowe w Kielcach;
7. Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. W. Gombrowicza w Kielcach;
8. Teatr im. Stefana Żeromskiego w Kielcach;
9. Filharmonia Świętokrzyska im. Oskara Kolberga w Kielcach
10. Muzeum Wsi Kieleckiej;
11. Archiwum Państwowe w Kielcach;
12. Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Krakowie Delegatura w Kielcach;
13. lokalne samorządy terytorialne;
14. szkoły i placówki oświatowe z terenu województwa świętokrzyskiego;
15. organizacje pozarządowe działające w obszarze edukacji i kultury;
16. inne instytucje kultury z terenu Kielc i województwa świętokrzyskiego.

VII. Patronat honorowy nad Programem:

1. Przewodniczący Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego.
2. Marszałek Województwa Świętokrzyskiego.
3. Świętokrzyski Kurator Oświaty.

VIII. Harmonogram planowanych wydarzeń rocznicowych i innych działań:

Lp.	Wydarzenie historyczne z datami granicznymi	Nazwa obchodów rocznicowych	Forma obchodów uroczystości	Organizator uroczystości	Termin realizacji
1.	Wybuch Powstania Styczniowego 22 stycznia 1863 roku	Obchody 150. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego	Wykłady i warsztaty z zakresu edukacji patriotycznej dla nauczycieli humanistów w nast. zakresie: <i>Powstanie Styczniowe w dokumentach Archiwum Państwowego w Kielcach – wykorzystanie źródeł na lekcjach historii i języka polskiego</i> <i>Edukacja regionalna w szkole, Powstanie Styczniowe na ziemi świętokrzyskiej;</i> <i>Powstanie Styczniowe a nowoczesne techniki informacji. Tworzenie scenariuszy zajęć z wykorzystaniem multimedialnych, tablicy interaktywnej.</i>	Koordynator: Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach Współorganizatorzy: Archiwum Państwowe w Kielcach, Centrum Myśli Patriotycznej Wzgórze Zamkowe, Muzeum Historii Kielc, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach	kwiecień - marzec 2013 r.
			„Ślady Powstania Styczniowego 1863–1864 na terenie województwa świętokrzyskiego” – konkursy dla uczniów, nauczycieli i innych zainteresowanych mieszkańców woj. świętokrzyskiego, w tym: <i>Konkurs na prezentację multimedialną</i> <i>Konkurs na projekt edukacyjny</i> <i>Konkurs na scenariusz lekcji lub uroczystości szkolnej</i> <i>Konkurs fotograficzny</i>	Koordynatorzy: Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach i Wojewódzki Dom Kultury im. J. Piłsudskiego w Kielcach Partnerzy: Samorząd Województwa Świętokrzyskiego, Wojewoda Świętokrzyski, Świętokrzyski Kurator Oświaty, Prezydent Miasta Kielce Wsparcie merytoryczne: Archiwum Państwowe w Kielcach, Centrum Myśli Patriotycznej Wzgórze Zamkowe, Muzeum Historii Kielc, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach	12 listopada 2012 r. – 10 maja 2013 r.

Lp.	Wydarzenie historyczne z datami granicznymi	Nazwa obchodów rocznicowych	Forma obchodów uroczystości	Organizator uroczystości	Termin realizacji
	jw.	jw.	Otwarcie wystawy „Między zwątpieniem, a nadzieją w 150. rocznicę Powstania Styczniowego”. Promocja wydawnictwa „Mówią Wieki” poświęconemu 150. rocznicy Powstania Styczniowego	Muzeum Narodowe w Kielcach, miejsce wystawy- Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku	18 stycznia 2013 r.
			Uroczystości 150. rocznicy Powstania Styczniowego – wykład w Ośrodku Myśli Patriotycznej ul. Zamkowa Kielce wraz z wystawą oraz promocją książek i wydawnictw poświęconych Powstaniu Styczniowemu (czytanie – aktor: Manifest Rządu Narodowego); – przemarsz uczestników wykładów wraz z grupami rekonstrukcyjnymi do kościoła na Karczówce na uroczystą mszę; – msza święta w kościele na Karczówce; – prezentacja grup rekonstrukcyjnych; – tradycyjny rajd pieszy (Białogon-Karczówka); – zapalenie zniczy na grobach powstańców w Kielcach	Prezydent Miasta Kielce, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego, miejsce uroczystości- Karczówka - Klasztor	20 stycznia 2013 r.
			Uroczysta wspólna sesja Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego i Rady Miasta Kielce – Wystąpienie okolicznościowe prof. Wiesława Cabana pt. „Literatura powstańcza, w deklamacjach i inscenizacjach” – Uroczyste przyjęcie oświadczenia w sprawie obchodów rocznicowych – Zapalenia zniczy i złożenie kwiatów w miejscach upamiętniających wydarzenia Powstania Styczniowego w Kielcach	Przewodniczący Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego, Przewodniczący Rady Miasta Kielce	22 stycznia 2013 r.

Lp.	Wydarzenie historyczne z datami granicznymi	Nazwa obchodów rocznicowych	Forma obchodów uroczystości	Organizator uroczystości	Termin realizacji
	jw.	jw.	Wystawa „Biało-Czerwona” Instalacje Józefa Krzysztofa Oraczewskiego	Muzeum Narodowe w Kielcach	23-29 stycznia 2013 r.
			Wystawa z kolekcji Biblioteki pt. „Powstanie Styczniowe w 150. rocznicę”, w tym: – publikacja specjalnego numeru „Świętokrzyskie” Środowisko, Dziedzictwo kulturowe, Edukacja regionalna, – wydanie kalendarza na 2013 r. – 150. rocznica Powstania Styczniowego	Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach	2013 r.
			Wystawy związane tematycznie z Powstaniem Styczniowym, tj.: – wystawa „Wokół Wiernej Rzeki; – wystawa „Panna Salomea i Księżę Odrowąż”; – spotkanie z Olgierdem Łukaszewiczem, – pamiątkowe wydanie książki pt. „Wierna Rzeka”	Muzeum Narodowe w Kielcach	luty-czerwiec 2013 r.
			VI Wojewódzki Konkurs Plastyczny „Powstanie Styczniowe – historia w barwie i kolorze”	Wojewódzki Dom Kultury w Kielcach	styczeń 2013 r.
			„Rzecz o Powstaniu 1863”- II wojewódzki konkurs historyczno-literacki	Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach, Samorządowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Doradztwa Metodycznego w Kielcach, Stowarzyszenie Nauczycieli Polonistów	maj 2013 r.
			Wystawa poświęcona Powstaniu Styczniowemu	Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach	luty 2013 r.
			„Powstanie Styczniowe na Kielecczyźnie” – bibliografia w wyborze		kwiecień 2013 r.
			Wojewódzkie obchody 150. rocznicy Powstania Styczniowego	Samorząd Woj. Świętokrzyskiego, miejsce wydarzenia-Święty Krzyż	14 września 2013 r.

Lp.	Wydarzenie historyczne z datami granicznymi	Nazwa obchodów rocznicowych	Forma obchodów uroczystości	Organizator uroczystości	Termin realizacji
	jw.	jw.	Wystawa - „Bóg, Honor, Ojczyzna. Powstańcy Styczniowi 1863 i żołnierze Armii Krajowej ziemi świętokrzyskiej w walce o wolność”	Muzeum Wsi Kieleckiej	maj – lipiec 2013 r.
2.	Uchwalenie Konstytucji 3 Maja 1791 r.	Obchody kolejnej rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja	Przygotowanie wydania <i>Śpiewnika polskich pieśni patriotycznych</i> z załączoną płytą CD zawierającą nagrania pieśni patriotycznych w wykonaniu młodzieży z terenu woj. świętokrzyskiego. Przekazanie śpiewnika do świętokrzyskich szkół i ośrodków edukacyjnych zajmujących się kształceniem i wychowaniem młodzieży.	Samorząd Województwa Świętokrzyskiego, Wojewódzki Dom Kultury im. J. Piłsudskiego w Kielcach	kwiecień lub maj 2013 r.
			Organizacja w tym samym dniu (w obydwu regionach - małopolskim i świętokrzyskim) śpiewania pieśni patriotycznych. Wielkie, wspólne śpiewanie w Miechowie (woj. małopolskie). Rozpowszechnianie przez młodzież w szkołach i podczas oficjalnych uroczystości na terenie woj. świętokrzyskiego patriotycznych materiałów i wydawnictw rocznicowych, śpiewników polskich pieśni patriotycznych z płytami CD, biało-czerwonych chorągiewek, plakatów, ulotek i innych).	Samorząd Województwa Świętokrzyskiego, Świętokrzyski Kurator Oświaty, lokalne samorządy terytorialne, szkoły i placówki oświatowe z terenu Miechowa i Jędrzejowa	maj 2013 r.
3.	Odzyskanie niepodległości przez Polskę (11 listopada 1918 r.)		Wielkie, wspólne śpiewanie w Jędrzejowie (woj. świętokrzyskie). Organizacja wspólnego śpiewania pieśni patriotycznych (w jednym dniu w obydwu regionach - małopolskim i świętokrzyskim).	Samorząd Województwa Świętokrzyskiego, Świętokrzyski Kurator Oświaty, lokalne samorządy terytorialne, szkoły i placówki oświatowe z terenu województwa świętokrzyskiego	październik-listopad 2013 r.

Lp.	Wydarzenie historyczne z datami granicznymi	Nazwa obchodów rocznicowych	Forma obchodów uroczystości	Organizator uroczystości	Termin realizacji
	jw.		Akcja informacyjna połączona z rozpowszechnianiem przez młodzież polskich flag państwowych, biało-czerwonych chorągiewek oraz okolicznościowych wydawnictw plakatów, naklejek i ulotek.		